

НАРОДНЫ НОВИНКЫ

КУЛЬТУРНО-СПОЛОЧЕНЬСКИЙ ТЫЖДЕННИК РУСИНИВ СР

р. XVIII
ч. 5 – 8

22. фебруара 2008
ціна 6,- Ск

CHARTA RUSÍNSKÝCH GRÉCKOKATOLÍCKÝCH VERIACICH 2007
Duchnovičovo nám. 1, 081 48 PREŠOV, Slovenská republika

Titl.
J. E. Mons. Ján Babjak, SJ
arcibiskup – metropolita prešovský
ul. Hlavná 1
081 35 Prešov

VEREJNÉ VYHLÁSENIE

signatárov Charty rusínskych gréckokatolíckych veriach na Slovensku 2007
k novému kánonickému usporiadaniu Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku.

Dňa 30. januára 2008 oznámené rozhodnutie pápeža Benedikta XVI. o novom kánonickom usporiadaní Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku a zriadení Gréckokatolíckej metropolie so sídlom v Prešove považujeme za historickú udalosť v živote gréckokatolíkov Slovenska a v každom prípade tento krok zo strany Vatikánu za uznanie významu Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku a jej postavenia v rámci Katolíckej cirkvi všeobecne. Zároveň aj ako ocenenie jej vernosti Svätej Stolicy, ktorú počas svojej existencie vždy zachovávala a to aj v časoch v jej histórii najťažších, v rokoch totalitného režimu, na čele s blahorečenými biskupmi-mučeníkmi Pavlom P. Gojdičom, OSBM a Vasiľom Hopkom.

Ako však bolo prezentované aj médiami, historické rozhodnutie Svätého Otca nenaplnilo očakávanie gréckokatolíckych veriach na Slovensku hlásiacich sa k rusínskej národnosti, ktorí už vyše desať rokov usilujú o uznanie ich práva mať svojho biskupa a svoju cirkev „sui iuris“. Z týchto dôvodov sa opakovane obracali so žiadosťami na Apoštolskú nunciaturu v Bratislave a v závere minulého roka požiadať aj Svätého Otca o prijatie svojej reprezentácie vo Vatikáne, aby mu osobne predniesli svoje prosby a informovali ho aj o posledných aktivitách tzv. Charty rusínskych gréckokatolíckych veriach 2007, ktorú podpísalo k dnešnému dňu vyše 1500 signatárov, nespokojných s rešpektovaním národnostných práv v živote gréckokatolíkov – Rusínov na Slovensku.

Sme názoru, že ak by bola dobrá vôľa a pochopenie zo strany Vatikánu, Svätý Otec mohol v rámci nového kánonického usporiadania Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku vyriešiť aj túto požiadavku svojich rusínskych veriach tak, ako vyriešil zriadenie Bratislavského biskupstva s neporovnateľne menším počtom veriach oproti počtu rusínskych veriach žijúcich geograficky kompaktne na území východného Slovenska.

Ostávame presvedčení, že historická rusínska gréckokatolícka cirkev „sui iuris“ na Slovensku neprestala existovať a žije v svojich rusínskych veriach a chce aj naďalej udržiavať svoju národnú identitu a rozvíjať religiózne a kultúrne cyrilometodské dedičstvo svojich rusínskych predkov. Napriek doterajším prekážkam a nepochopeniu budeme naďalej usilovať o naplnenie tejto legitímnej požiadavky veriach a historickej „pravdy“ gréckokatolíkov – Rusínov a naši veriaci budú v modlitbách prosieť verných synov svojho rusínskeho národa bl. mučeníkov Pavla Petra Gojdiča a Vasiľa Hopku o orodovanie u Hospoda Boha a veriť, že ich hlas bude vypočutý.

V Prešove, dňa 13. 2. 2008

V zastúpení signatárov CHARTY 2007:

Mária Bicková, Košice v. r. *Mária Bicková*
Ing. Slavomír Čerevka, Medzilaborce v. r. *Slavomír Čerevka*
Mgr. Marek Gaj, Medzilaborce v. r. *Marek Gaj*
JUDr. Peter Krajčák, Prešov v. r. *Peter Krajčák*
RNDr. Ivan Rusínko, Svidník v. r. *Ivan Rusínko*
Mgr. Alexander Zozulák, Prešov v. r. *Alexander Zozulák*

Na vedomie:

- Svätý Otec Benedikt XVI. - Vatikán
- Kardinál Leonardo Sandri – prefekt Kongregácie pre východné cirkvi
- Tlačové agentúry: TASR, SITA

• Вызначный сын русинского народа, благореченный епископ-мученик Грекокатолической церкви на Словенску, который как первый епископ на свете был оценен израильским обществом за задержание Жидов во время 2. мировой войны – „Справедливый между народами“, которого с рук амбасадора Израиля в СР Зева Бокера перевез в виллу брата некоего епископа – Инж. арх. Ивана Гойдича из Братиславы.

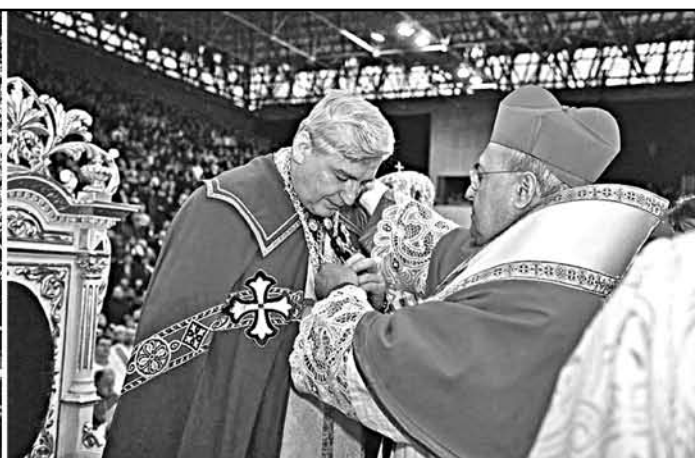
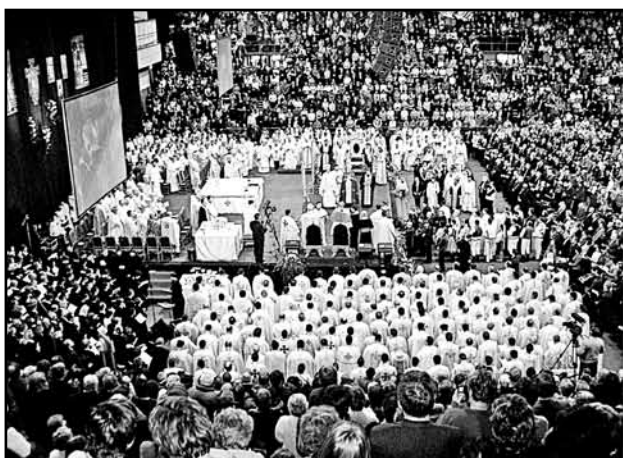
3 єпископів – перший на світі

Девять людей, які по час другой світової війни захранили живот многих Жидів, 27. януара 2008 в Прімаціалнім палацу в Братіславі было оціненых титулом „Справедливый між народами“. Між ними было ай мєно благореченого грекокатолицького прашівського єпископа Павла Петра Гойдича, ЧСВВ. Є то перший єпископ, який дістав того оцініня між 22 тисячами оціненых на світі.

„Справедливый між народами“ – то є найвысше оцініня штату Ізраїл, котре ся дає людям неждывского поводу. На празднику уділіня того оцініня взяли участь найвысшы уставны представителі Словєньской републики: президент Іван Гашпаровіч, премєр Роберт Фіцо, председа Народной рады СР Павел Пашка і далшы представителі політичного і културного жывота штату, як і гості споза границь. Між притомныма був ай прашівський єпископ, Монс. Ян Бабяк, СІ. З рук посла штату Ізраїл Зева Бокера (Позн. ред.: Писмо вдякы амбасадорови публікуєме на 3. стор.) перевзяв ціну виллу брата некоего єпископа Гойдича – Штефана, Инж. арх. Іван Гойдич, што жыє в Братіславі а є високошкольським педагогом в Тырнаві. Такой по перевзятю ціну подаровав єпископови Монс. Янови Бабякови, жебы єй уложыв до памятной збірки артефактів, зрядженой на почесь єпископа Гойдича в просторах єпископской резиденції в Пряшіві.

В білетені, котрей при тій події выдадо Посолство Ізраїла в Словакії, ся окрем іншого пише: „Єпископ Гойдич одкрыто протестовав проти депортації і захранив жывоты десяткам словєньскых Жидів. Є і много далшых, котрем єпископ Гойдич захранив живот, а їх свідчїня ся дале зберають.“ Єпископ Гойдич помагав жидівським братам і таким способом, же в резиденції єпископства крыв цінности, котре їм належали, абы їх захранив перед одобратєм. Своім священникам приказав, абы Жыдам помагали і так, жебы їх хрестили, абы про них выготовили фалашны хрестны листы. Много Жидів скривав, выбавлєвав їм вынятки у тогдышнього президента, жадав жебы жидівскы діти были повыкладованы з уж наложєных транспортів до концентраків з тым, же будуть выхвлєваны в католицькых монастирях. Жыды, які ся вдяка єпископови Гойдичови захранили, днес жыють в Ізраїлі, Канаді, Германії, Чехії і Словакії.

Др. Петро КРАЙНЯК, Пряшів

• Інтронізація прашівського архієпископа і митрополита, Монс. Яна Бабяка у Міський галі в Пряшіві 17. фебруара 2008: погляд на переовнену галу, передану новому архієпископови і митрополитови інсїгній префектом Конгреґації про восточны церкви в Римі, кардиналом Леонардом Сандрі, на честных стільцях потім сиділи трєми новы єрархи Грекокатолицькой церкви на Словєнску: (зліва) кошіцький єпископ М. Хаутур, прашівський архієпископ і митрополита Я. Бабяк і братіславський єпископ П. Руснак. Фоткы: П. Крайняк, мол. і М. Жарнаєва

Нова канонічна організація Грекокатолицької церкви в Словакії

Як вирішив папа Бенедікт XVI., 30. януара 2008 року была зряджена Грекокатолицька митрополія із центром в Пряшіві. (Позн. ред.: Писмо ку тому публікуєме на тій сторінці высьше.) За першого грекокатолицького прашівського архієпископа і митрополиту выменовав Святіший отець дотеперішнього єпископа Пряшівської єпархії Монс. Яна Бабяка, СІ. Папа Бенедікт XVI. заєдно повышыв Кошіцький апостольський екзархат на Кошіцьку єпархію на чєлі з дотеперішнім кошіцьким екзархом Монс. Міланом Хаутуром, КСР (Конгреґація св. редемпторістів), котрей ся став кошіцьким єпископом. Вычленєнієм з Пряшівської єпархії, папа установив нову Грекокатолицьку єпархію із центром в Братіславі. За першого грекокатолицького братіславського єпископа выменовав Монс. Петра Руснака. Як повів новий митрополита Монс. Ян Бабяк, „Святіший отець Бенедікт XVI. тов організацію Грекокатолицькой церкви на

Словакії завершыє 190-річну етапу в історії Пряшівського єпископства, котре было 22. септембра 1818 вычленєне з Мукачевской єпархії.“

Новый братіславський єпископ Монс. Петер Руснак був высвячений 16. фебруара 2008 року в Міській галі в Пряшіві. Святителями были: кардинал Йозеф Томко, емерітний префект Конгреґації про євангелізацію народів у Римі, прашівський архієпископ і митрополита Монс. Ян Бабяк і кошіцький єпарха Мілан Хаутур.

Святочна архієрейська літурґія у звязи з повышінєм Пряшівської єпархії на митрополію і інтронізація прашівського архієпископа і митрополиту Монс. Яна Бабяка ся одбыла в неділю, 17. фебруара 2008 за участі высьше 8 000 людей. На святі взяли участь: кардинал Леонардо Сандрі, префект Конгреґації про восточны церкви в Римі, верховный архієпископ Ук-

раїны, кардинал Любомір Гузар із Києва, кардинал Станіслав Дзівіш, краковський архієпископ, высьше 30 єпископів і архієпископів з Европы і Америки, представителі інших церковей, представителі штатной справы, самосправы і дипломатичных заступительств. Папску булу о зряджіно Пряшівської митрополії і о інтронізації прашівського архієпископа і митрополиту Яна Бабяка прочітав представитель Ватікану, кардинал Леонардо Сандрі. Із славности было посланє дяковне писмо папови Бенедіктові XVI.

В понеділєк, 18. фебруара 2008, в кошіцькїм катедралнім храмі была славность повышіня Кошіцького апостольського екзархату на Кошіцьку єпархію споєна з інтронізацієм Монс. Мілана Хаутура на кошіцького єпископа.

Др. Петро КРАЙНЯК, Пряшів
(Біоґрафії новых єпархій публікуєме на 3. стор.)

● Учасники акцій у Букурешті: (зверху зліва) П. Р. Магочій, А. Пілатова, Ю. Фіртак, А. Зозуляк, Д. Папура, М. Лявинець і Н. Гнатко, які взяли участь і на засіданні Світової ради Русинів у тім місті. Але перед тым были у румунськім парламенті прияты председом Нижньої коморы посланців Богданом Олтеаном (зверху вправо). Потім у клубі посланців парламенту была презентація румунської версії книжки П. Р. Магочія Народ нивидки, на якій выступили: (зліва) В. Падак, к. н., автор П. Р. Магочій, академік Каміл Мурешану, а тлумачила А. Мундова. На кінці презентації був красний культурний програм, в рамках котрого, окрем інших, виступ русинський фольклорний колектив Голубок з Великого Перегу.

Главный пункт рішення СРР – Позиція к Декларації „Сойму Подкарпатських Русинів“

В днях 4. – 6. фебруара 2008 ся зышли члени Світової ради Русинів (СРР) на ряді акцій у главнім місті Румунії – Букурешті.

Стріча членів СРР: П. Р. Магочія (председа), Д. Папура (підпредседа), Ю. Фіртака (гоститель), А. Пілатовой, М. Лявинець, Г. Гнатковой (М. Алмаши), А. Копча, В. Противняк і А. Быхова ся оправдали, місто А. Быховой на засіданні взяв участь член Ради Світового форуму русинської молодежи – Юліан Фіртак) зачала уж перший день неофіціальным засідань, на котрім ся обговорювала главна Декларація з Прембулов і Додатком, котру видав „Сойм Подкарпатських Русинів“ із України і котры ся объявили на інтернеті 15. декабря 2007. (Дакотры главны пункты із Додатку публікуємо в тім числі, жебы читатель мав представу о што ту йде.) Тоты документи члени СРР дістали мейлом допереду, як і пропозицію Позиції Світової ради Русинів к тым документам, также каждый був добрі інформований і бісідя ся вела конструктивно. Вшыткых членів СРР несподівав факт, же такы документи выдала членська організація Світового конгресу Русинів – „Сойм Подкарпатських Русинів“ а під Декларацію є уведжене мено і прізвище члена СРР за Русинів України – Михайла Алмаши. Векшына членів СРР, враховано тых, котры до Букурешті прийти не могли, одсудила тоты документи, бо была того погляду, же не помогут русинському ділу ани на Україні, ани у світі. Выняток був єдиний член СРР, котрый до істой міри бравив позицію выданих документів, у котрых была высловлена думка самостатной, в повній мірі автономной Підкарпатської Руси, одділеної од України, што в політичній ситуації на Україні, як і в часі інтеграції до Европской унії, є нереальным. Самособов, мати свою русинську державу – то бы было добрі, але то фантазмагорія, утопія. Также так то розуміють члени СРР, і прияты документи соймом поважують за небезпечны в сучасній політичній ситуації, бо можуть вернути назад тот малий крок допереду, што був зроблений у русинським русі на Підкарпатю в останній періоді.

Другый день (5. фебруара) члени СРР зачали екскурзів по імпортній будові румунського парламенту, меґаломанській будові, котру зачав будувати диктатор Чавшеску, і яка є найвекшов будовою у Европі і другов найвекшов у світі по америцкім Пентагоні. Величезны салы, обложены мрамором многих фареб, дорогим деревом і припараджены золотом, вшыткых несподівали. Ведно конштатовали, же є добрі, же по революції тота ставба не была звальня з ненависти к Чавшескови, як ся плановало, але была докінчена і захована. Ведь то не є памятник Чавшескови, але робітним і талановитым

жытелям Румунії, многы з котрых на ставбі стратили своє здоровя, докінчі і жыют. Члени СРР были позваны і до централной ложы Нижньої посланецькой коморы румунського парламенту, яка праві в тім часі засідала. Председаючий пленуму вызвав притомных посланців привітати честных гостів із СРР, што посланці зробили встаньмі із стільців і аплавром. Преглядка парламенту ся скінчила попозераньм експозиції парламентного музею.

Потім члени СРР прияв председа Нижньої коморы посланців румунського парламенту Богдан Олтеану, котрый сидів при председові СРР Павлови Робертови Магочієви. Обидвома ся взаємно інформовали о роботі. Пан Олтеану говорив о румунським парламенті, в якім мають заступлїня народностны меншыны жыючі в Румунії, де русинську меншину заступать председа Культурного общества Русинів Румунії Др. Юрій Фіртак. П. Р. Магочій росповів о роботі Світового конгресу Русинів і єго выконного орґану – Світової ради Русинів. Пан Олтеану пожелав Русинам много успіхів у їх народностній ділі нелем у Румунії, але і у світі і потішыв ся дарунку, румунської версії книжки П. Р. Магочія – POPORUL DE NICIUDE: Istorie în imagini a rutenilor carpatici (Народ нивидки: ілустрована історія карпаторусинів).

Позад того наслідовала презентація спомянутой публікації П. Р. Магочія в Клубі посланців парламенту, де были притомны представителі народностных меншын заступлєных у румунським парламенті, як і іншы офіціальны гості, члени СРР, члени представителі Культурного общества Русинів Румунії і русинських фольклорных колективів із Румунії. Презентацію зачав і пару слов о публікації проф. Магочія повів посланець у парламенті за Арменів – Варуян Памбуціан. З обырнішних рецензій публікації о історії Русинів выступив знамый історик, председа філіалки Румунської академії в Клужі – академік Каміл Мурешану. Выступив і притомный квестор Нижньої коморы посланців румунського парламенту і представитель Русів-Липовян у парламенті Мірон Ігнат, председа Уставного суду Румунії Іоан Віда, як і выдаватель той книжки Валерій Падак, к. н. Як то бывать звыком, послідній выступив автор книжки, академік П. Р. Магочій. Цілу презентацію вів посланець парламенту і член СРР за Русинів Румунії – Юрій Фіртак. Презентація ся скінчила богатим культурным програмом, в котрім выступили члени фольклорных колективів Ластівочка з Дерманешту, Колосок з Быстрога, Голубок з Великого Перегу і співачка Дана Сагін із Сучавы. Вшыткых притомных їх выступ потішыв і нас главно потішывило то, же сьме там виділи тільки молодых Русинів і Русинок, котры ся запоюють до русинського руху в Румунії. В молодых є наша перс-

пектива, а то нелем у Румунії!

У вєчурніх годинах того дня ся odbyло офіціальне засіданя Світової ради Русинів як главна часть триденного програму в Букурешті. В єго програмі были такы пункты: контроля повніях задач резолюцій з послідніх двох засідань СРР у Мармарош-Сігеїт і Кракові в році 2007, обговоріння ставу плачїня членського, поміщїня памятной таблы в Мармарош-Сігеїт, писма односно главного рабина Ужгорода (котрого дїм дахто підпалив), пропозиції Позиції СРР к Декларації „Сойму Подкарпатських Русинів“, вироблїня русинських офіціальных застав, приправы на списованя жытелїв у окремых державах у р. 2010 респ. 2011, як і приправы 10. Світового конгресу Русинів у Сербії і Хорватії у році 2009. Потім ся дискутовало о різнім, наслідовало єдноголосне прїятя, по малых змінах, Позиції СРР к Декларації „Сойму Подкарпатських Русинів“ і прїятя Резолюції. (Позицію СРР публікуємо в числі.) Позиція СРР была по засіданю опублікована на вебівій сторінці www.rusynacademy.sk а, може, і інде, а такой выкликнула пару реакцій, векшына яких была общо підписана: „Руководство Сойма Подкарпатских Русинов“, также їх мож поважовати за анонімны а як такы їх не будеме публікувати. Публікуємо в числі лем Проголошіня, котре підписав член Світової ради Русинів Михайло Алмаши (ведно з Димитрієм Попом). Іщі в тот день члени СРР ся дізнали з интернету далшу новину, же уж ся зачали выдавати першы легітимації „Сойму Подкарпатських Русинів“ а з чїслом єден таку „легітимацію“ дістав як честный обчан „штату“ Підкарпатська Русь – Енді Варгол. (Позицію к тому тиж публікуємо в тім числі під назвов Мегаломанський блуд патологічної візії.)

Послідній день у Букурешті (6. фебруара 2008) члени СРР завітали до центра Общества Русів-Липовян, де їх привітав председа общества Мірон Ігнат. Пан Ігнат нам представив своїх сполупрацовників, указав нам їх будову і молитовню, бо Руси-Липовяне суть старовірцями і старий обряд дотримують до днешніх днів. Там сьме ся дізнали много интересного о історії і сучасности того немого етніка в Румуньску. Председа СРР П. Р. Магочій наших гостителїв зась інформовав о главнім діяльстві світової організації Русинів і єй членських організацій в окремых державах.

День ся закінчив попозераньм експозиції Музею румунського вытварного уменя в бывшій палацу румунського краля. Ціле перебування членів Світової ради Русинів было нелем робоче, але і одпочинково-поучне, бо многы з нас у Букурешті были першыраз.

А. ЗОЗУЛЯК,
выконный секретарь СРР,
фотки автора

К 62. річницї І. зъязду Народных выборов СВЯТКОВАНЯ... АКТУ АНЕКСІЇ? Додаток к Декларації асоціації русинських організацій Закарпатя „Сойм Подкарпатських Русинів“

... КОСОВСКИЙ СЦЕНАРЬ НА ПІДКАРПАТЮ

Затожє договор о „Закарпатській Україні“ був підписаний міджі СССР і ЧСР, так фактично Підкарпатська Русь ся стала частєв СССР і підлігала адміністративній справі УССР. При роспадї СССР зато був зась настановлений вопрос о штатутї території Русинів на юг од Карпат. На цілоукраїнським референдумі 1. декабря 1991 было вирішено, же вопрос штатуту той території ся має рішати на областнім референдумі. 78% жытелїв Закарпатської области ся высловило зато, жебы Закарпатя было частєв України і мало автономный штатут. Але політичны круги в Києві ігнорували волю народа і переіменили край на зону національной погромы.

... По році 1991 Закарпатя потихонькы зачали заселяти зподїї, але тиж утікачі з основної части України, главно Галичане. В 90-ых роках 20 ст. Закарпатя ся стало скutoчным раєм мафіяньских ґруп, дроговых ділерів і наркоманів. Кідь о Закарпатя ниhto не дбав, нечудо, же подобных особ ту „машіровало“ тїсячі. Навыше, пришелці такому ставу припомагали... ТАК ДАЛЕ ЖЫТИ НЕ МОЖ. (Позн. А. 3.: Тот вступ і много далшого в даных документах є впорядку і правдиве, але неправильный є выход з той сітуації, о чім ся пише далє.)

Выход з даной сітуації лем єден – Косовський сценарій!

1. Закарпатя ся мусить стати суверенным штатом.
2. Мусить мати демократичну самосправу.
3. Властну Уставу.
4. Заставу.
5. Гімну.
6. Право підписовати міджінародны договори.
7. Вступати до міджінародных організацій.
8. Быти членом Організації спосных народів.
9. Не може быти розділене ани Мадярами, ани Галичанамы, ани Словаками, ани Румунами.
10. Не може стати частєв другого штату.

(Позн. А. 3.: І тоты жадања не суть лланы, але нереальны, но з далшым тяжко мож быти согласным.)

11. Право на обмежене обчанство мать корінне жытельство і особы звязаны вінчанков. (Позн. А. 3.: Тот пункт є начісто расістичного характеру, то уж ту было, наприклад, в націстичнім Німєцкы...) 12. Представителі Мадярів, Румунів і других народностей мають мати своїх представителїв у владі і штатных інституціях.

13. Мать мати властну армаду і міліцію.
14. Суверенітэ з адекватных воєньсков і обчаньсков контролєв.
15. Мать незалежный судный сістем.
16. Контролєвати дотримованя тых ґаранцій і вшыткых пунктів мусять міджінародны обчаньскы представителі (шпєціальны представитель Европской унії так само).
17. Право ануловати містны законы, котры протирєчать Плану управ (неакцєпуючых договоры).
18. Місія Европской унії на контролю работы правоохраняючых орґанів, цолніць і цілкового сполочєньского порядку.
19. Продовжена воєньська місія сил КФОР, котра буде установлена на основі мандату ООН. В ролі міджінародных позорователїв і сил КФОР Русины жадають жебы были представителі Росії а може і Германії.

Є потребе поставити Велику Карпатську стїну по лінії границь бывшего Чесько-словакского і Польска, по Карпатським хребті. Европска унія то підтримать.

(Позн. А. 3.: Скады авторы тых документів зо „Сойму Подкарпатських Русинів“ мають такы інформації? Што авторы тых рядків хотять будовати „новый чиньський“ або „берліньський“ мур?! Перед ким ся хотять хранили Русины із Підкарпатя, а, може, не они, але Росія од сил НАТО?! Ту як бы было чутти московський, а не підкарпатський сценарій?! Прембула, Декларація і Додаток як єдно ціле мать 16 сторінок, также не мож вшытко публікувати, а ани не треба. На конець хочу увести лем пару „перел“. Также іщі на конець зацітую із 11. сторінки думкы начісто расістичного, фашистичного характеру. Ці то собі наїсто желать русинський народ на Підкарпаті, або лем пару авантюристів із сойму, котры ся выголосили за „парламент русиньского народа на Підкарпаті“?)

... Перша етапа здобытя обчанства (Позн. А. 3.: „самостатного штату Підкарпатська Русь“) на основі работы лустрачной комісії буде проходить двома поступами:

- 1) подтвердженім свого коріння (мінімально 4. покоління),
- 2) подтвердженім нерозвиваня антирусиньского діяльства (БЮТ, „Просвіта“, КУН і т. д.).

Необчанам буде заказано занимати ся встановлєными сортами діяльства, а то: робити в штатній справі (Позн. А. 3.: Притім авторы собі самы протирєчать, бо штось інше пишуть у пунктї 12.), навчально-выховных і медичиньских інституціях, бізнісі, быти священиками, проповідователями. Можуть робити як домовники, старати ся о старых, хворых і інвалідів, робити як слугове і служніці і т. д. (Позн. А. 3.: Што то за психопатія? Хто тото в сучасности написав, мав бы ся лічити на психіатрії. Але ани там бы го не мож было пустити міджі пацієнтами. Што, Русины од 4. покоління высьше ся ма Підкарпатю стануть новодобыма „Übermensch“ (надлюдми)???)

Предпокладать ся, же перехідный період першой етапы – то буде рік, покы основна часть обчанів перейде через лустрачны комісії. Друга етапа – зачне ся выплачованя обчанів на основі розлічных програмів.

(Позн. А. 3.: Під Декларацію ку тому Додатку і Прембулі, котры Світова рада Русинів у своїй Позиції з 5. фебруара 2008 у Букурешті назвала як небезпечны, а то є іщі мірне слово, суть підписаны три особы: председа „Сойма Подкарпатських Русинів“, прот. Димитрій Сидор, член Світової ради Русинів Михайл Алмаши, секретарь сойма Димитрій Поп. Матеріал був опублікований на вебівій сторінці: <http://rusinpresent.narod.ru>. (Переклад із руського ориґіналу А. 3.)

СВІТОВИЙ КОНГРЕС РУСИНІВ
WORLD CONGRESS OF RUSYNS

Svetový kongres Rusínov, Duchnovičovo nám. 1, 081 48 Prešov, Slovak Republic
Tel.: 00421/51/7725629, e-mail: rusyn@stonline.sk

Букурешт, 5. 2. 2008

Позиція Світової ради Русинів

15. декабря 2007 року „Сойм Подкарпатських Русинів“ опублікував Декларацію ведно з Прембулов і Додатком, котрый має назву „К 62 годовщине І съезда народных комитетов/Празднование... акта аннексии?“. Світова рада Русинів поважує вшыткы тоты документи за небезпечны, заміряны проти екзистуючій політичній ситуації в Европі і интересам карпаторусиньского народа, што жыє на Україні (в Закарпатській области) і сусідніх державах.

У высше спомянутых документах Сойм ся выголошує за „народный парламент“ а в Прембулі і Декларації ся твердить, же Україна не має „легітимне“ право на справованя Закарпатя; же почас шістнадцятых років Україна робить політику „скрытой ґеноциды русиньского народу“, же на Закарпатю екзистує реална грозда етнічного конфлікту і же Росія і Европска унія мусять взяти на себе функцію ґарантії рішїня „русиньского проблему“.

Треба ся позвідати, хто зволив Сойм, котрый ся выголосив за „народный парламент“? Одповідь: ниhto!

А што повісти к грозбі ґеноциды? Теперь на Закарпатю выходять друкованы русиньскоязычны публікації, екзистують школьскы класы (в котрых ся учить коло 900 школярїв русиньський язык), легально функціонують русиньскы сполочєньскы і культурны організації, в тім числі ай тоты, што суть членами Сойму. Ани єдна особа не стратила свій жыют, не была арешована зато, же ся голосить за Русина. Окрем того, є немало особ русиньского походжїня зо Закарпатя, котры ся стали чепными штатными представителями теперішньої України, єй влады і верховного суду. Также о якім „грозбі ґеноциды“ є рєч?

Далшы „арґументы“ Сойму о правдоподобности ці неминуемости взникну етнічного конфлікту на Закарпатю вызерают просто абсурдно і протирєчать вшыткій історичній і сучасній скусености мірного і гармоничного сполужьтя Русинів зо своїма сусідами іншой національности. Будь-якы рєчі (Закінчїня на 3. стор.)

На Пряшівській університеті можете штудувати русинський язык у комбінації з 12 предметами

По успішнім процесі акредитації студійного програму Русинський язык і література, гестором котрого є Інститут регіональних і народностных штудій Пряшівської університету, 28. юна 2005 Міністерство шкільства СР признало Пряшівській університеті право уділєвати академічний титул „бакаларь“ абсолвентам денной і екстерной форми штудія 3-річного бакаларьского штудійного програму в рамках штудійного одбору 1.1.1. Учительство академічных предметів. Вдяка тому, од школьського року 2006/2007 на Пряшівській університеті мож штудувати штудійний програм Русинський язык і література в 12 акредітованих комбінаціях на 5 факультативах: на Філософичній факультеті з: руським языком і літературов, історіов, німецьким языком і літературов, на Факультеті гуманітних і природных наук з: англійським языком і літературов, біологіов, географіов, словенським языком і літературов, витварнов виховов, музичнов виховов, на Факультеті шпорту з: тілеснов виховов, на Грекокатолицькій теологічній факультеті з: набоженськов виховов, на Православній богословьцькій факультеті з: набоженськов виховов. Тоту інформацію даєме до уваги главно будучім високошколакам в Словенській республіці, які во фебруарі і марцу 2008 року будуть вирішувати о тім, ДЕ далє на високу школу і ШТО штудувати. Вірїме, же акредітовані комбінації заїнтересують абсолвентів середніх школ і главно тых, котры походять з регіонів з компактно жыючим русинським жытельством і мають інтерес о свій материнський русинський язык, русинську літературу, історію і культуру. Але, самособов, штудійний програм Русинський язык і література є отворений про каждого, кого русиністика інтересує і хто перспективно уважує ся нєв занимати на професіоналній уровни. Вірїме, же міджі будучіма високошколаками ся найдуть і такі. Веце інформації о можностях штудія на Пряшівській університеті найдете на www.unipo.sk.

ПгДр. Анна ПЛІШКОВА, ПгД.,

Інститут регіональних і народностных штудій ПУ

ВЫГОЛОШЕНІЯ

к Позіції СРР односно Декларації „Сойму Подкарпатських Русинів“
(Тот документ был посланый каждому члену Світовой рады Русинів.)

Як одповідь на обвинія Світовой рады Русинів на нашу адресу в ділі підписана документу, опублікованого 15. децембра 2007 на інтернеті, на вебів сторінці „Закарпатський калейдоскоп“ під назвов „Русская премия“, де были такі матеріали, як:

1. Русини ся дожадують створіня самосправной теріторії під контролєв Европской унії і Руської федерації;
 2. Декларація асоціації русинських організацій „Сойм Подкарпатських Русинів“;
 3. Преамбула (Высвітліня к Декларації);
 4. К 62. річниці І. з'язду народных выборов / Святкованя... акту анексії?
 5. Косовський сценарь на Закарпатю, офіційно выголошуєме:
1. Уведжены документы ся творили без нашей участи, їх троїте опублікованя у новинках „Підкарпатська Русь“ (ч. 5/1, август – децембер 2007, ч. 1/149, 1. – 15. январа 2008, ч. 2/150, 15. – 31. январа 2008) і на вебів сторінці із нами ниhto не консултовали, на їх опублікованя сьме никоmu не давали згоду, то значить, же під тоты документи сьме ся ани не підписали.
2. Із нашего боку, презентовану позицію „Сойму Подкарпатських Русинів“ поважуєме за субєктивну, не сьме згодні з нєв, як ани з фактами о „Косовскім сценарію на Закарпаті“ („Выход із складеної ситуації лем єден – Косовський сценарій“), барз похыбуєме о можности зрушїня Догоды Філіпінгер – Молотов з 1945 року, категорично одшмарюєме „Повинне будованя „Великой Карпатской стїны“, не видимє ниякы перспективы думкы о тім, же „Закарпатя ся мусить стати суверенным штатом“ і „не може ся стати частєв другого штату“, проект „локального обчанства“ видимє як утопію.
3. Етнонаціоналну і політичну ситуацію на Закарпаті видимє інакш, як є презентована у высшеспомянутых „документах“.
4. Наше снажїня о признаня Русинів як самостатной націоналности і вирішїня з тым звязаных проблемів видимє у:
- а) активнім самоутвердженю самама Русинами соей націоналной ідентичности, автентичности своей культуры, русиньского языка;
 - б) приятю Верховнов радов України юридичного акту о правах Русинів на націоналну самоідентифікацію, закріплїню їх штатуту як корінного народу на своей історичній теріторії;
 - в) максималнім выужытоу охранный потенциалу екзистуючого українського законодавства в проспїх Русинів: – Устава України (стор. 11, 24, 101); – Закон о народностных меньшинах Украины (стор. 11); – Декларація прав націоналностей Украины (1991);
- ратифікованых Українов міджінародных договорів: – Обща декларация людських прав; – Европска харта регіональных або меньшынов языків; – Рамкова конвенція Рады Европы на охрану народностных меньшин (1995); – Конвенция Рады Европы о охрانی людських прав і основных свобод;
- а тых документів світових організацій:
- а) Резолюція Генеральной громады Організації споєных надорів (ОСН) ч. 61/295, де в статі ч. 3 еднозначно повіджено: „Корінны народы мають право... вольны встановлювати свій політичний статус, реалізувати свій економічний, соціальний і культурный розвиток“ (2. октобра 2001 р.); – Рекомендація Вибору ОСН на ліквідацію расовой дискримінації (17. август 2008 р.) і офіційно узнати на Україні русинську національність;
 - г) пожадовати од раєнных рад Закарпатя узнати у своїх раєнах русинську національність, так як то зробила Свалявська раєнна рада, Воловецька раєнна рада і Закарпатська областна рада 7. марца 2007 року;
 - г) домагати ся вшыткыма правными кроками реалізації выслідків областного референдуму із 1. децембра 1991 року в повнім розсягу – т. є. ай із признанєм Закарпаті штатуту шпецїальной самосправной теріторії в рамках України;
 - д) розробити і дати на схвалїня органам містной самосправы і Міністерству освіты України Концепцію розвитку русиньской наанаціоналной освіты од передшкольської виховы аж по високошкольську освіту;
 - е) проєктовати роспочет (бюджет) области із зарахованєм потреб Русинів на розвиток націоналной освіты і культуры;
 - є) „зняти“ із Закарпатської области понижуючу печатку „дотачна область“;
 - ж) на офіційній уровни, в научных кругах, на высоких і інших школах перестати поужывати термін „закарпатський Українець“, кідь иде о закарпатського (підкарпатського) Русина.

М. АЛМАШІЙ, член Світовой рады Русинів,
председа Закарпатського областного научно-культурологічного общества А. Духновича;
Д. ПОП, секретарь „Сойму Подкарпатських Русинів“

Позиція Світовой рады Русинів

(Продовження з 2. стор.)

о можности міджіетнічного конфлікту суть уражков русиньского народу, оддавна знамого своєв толерантностєв і почливостєв к людєм іншого національного походжїня ці говорячіх іншым языком. Росія як гарант вирішїня русиньского вопросу? То зучить просто смішно, бо хто в Европі буде поважувати авторитарний режим той державы на чєлі з президентом Путїном за skutочного гаранта охрани людських прав і демокрації? Ці сучасный російський режим, як і єго советського предходцю, мож поважувати за добрый приклад, вартый наслідюваня, про карпатських Русинів ці іншый народ в Европі? Позераючи на теперішню політичну ситуацію навколо незалежної України, вызвы о поміч з боку Росії (а іщі в документах опублікованых у російскім языку) вызерають як умиселна провокація Сойму проти влады країны, в котрій єго членове жыють і роблять.

Обсяг Додатку к Декларації і Преамбулі застрашує іщі веце. Їх авторы выголошують „косовський сценарь“ як єдиний виход про Закарпатя. В нїм ся вызываєть к створіню „суверенного штату“, котрый не може быти „частєв другого штату“. Тот штат на Закарпаті мусить мати свою армату і выбудувати „Велику Карпатську стїну“, котра быт їх одділівала од Европской унії; прияти русинський і російський (!) язык за державны. Наконєць, обчанство (громадянство) будучого „суверенного“ Закарпатя буде „зарезервованє про корінне жытельство і людєй звязаных вінчанков“. А як ся тот корінность буде перевірявати? Автор Додатку пропонує створити лустрачну комісію, яка буде штудувати повод каждой особы перед тым, як ся вызначить, ці ей предкы жили на Закарпаті найменше почас штирєх поколїнь. Може Сойм мав бы повірити тоту „лустрачну комісію“, жебы робила іщі ай аналізу кровли каждого індівідуу?

Подобны пропозиції, які одзеркалюють тоталітны, расистичны і фашистичны ідеї, не суть приятельны про Европу ани остатный світ 21. стороча. В сучасній посткомуністичній Европі окремы особы і організації, выужываючи слободу слова, можуть высловлювати будь-якы ідеї, аж по тоты найрадикальнішы і найекстремістичнішы. „Сойм Подкарпатських Русинів“ тьж має того право. Неприятельным але є факт, же даны документи были підписаны членом Світовой рады Русинів.

Світова рада Русинів категорично ся діштанує од екстремістичного обсягу Декларації, Преамбулы і Додатку, котры были опублікованы „Соймом Подкарпатських Русинів“ 15. децембра 2007 року.

Проф. Др. Павел Роберт Магочій, председа Світовой рады Русинів

Prešov, 29. 1. 2008

СЛОВЕНЬСКА АСОЦІАЦІЯ РУСИНЬСКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA RUSÍNSKYCH ORGANIZÁCIÍ

Duchnovičovo nám. 1, 081 48 Prešov, Slovak Republic
Tel.: 00421/51/7725629, e-mail: rusyn@stonline.sk

Jeho Excelencia

Zeev Boker,
veľvyslanec štátu Izrael na Slovensku
Veľvyslanectvo Izraela v SR
P. O. Box 6
810 00 Bratislava

Ďakovný list pri príležitosti udelenia vyznamenania in memoriam Spravodlivý medzi národmi blahoslavenému biskupovi Pavlovi Petrovi GOJDIČOVI

Rusini, príslušníci grékokatolíckej cirkvi na Slovensku sú hrdí na svojho veľkého biskupa-mučeníka blahoslaveného Pavla Petra Gojdiča, verného syna rusinskeho národa, ktorý mal odvahu postaviť sa proti násilii páchanom na bratoch židovskej národnosti a svojim postojom vydal svedectvo lásky k blížnemu bez ohľadu na jeho vieru a národnosť.

Ďakujeme štátu Izrael za udelenie najvyššieho vyznamenania Yad Vashem a nech posolstvo statočnosti biskupa Pavla P. Gojdiča je príkladom pre nás živých a tých, ktorí rozhodujú o osudoch národov.

SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA RUSÍNSKYCH ORGANIZÁCIÍ
Duchnovičovo nám. 1, 081 48 Prešov
СЛОВЕНЬСКА АСОЦІАЦІЯ РУСИНЬСКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
Духновичово нам. 1, 081 48 Пряшів

S účtou

za *František Krajňák* – *predseda*

ThLic. František Krajňák,

predseda Slovenskej asociácie rusinských organizácií

БІОГРАФІЇ НОВИХ ГРЕКОКАТОЛИЦЬКИХ ЄПАРХІВ

Пряшівського архієпископа Монс. Яна Бабяка, СІ

Монс. Ян Бабяк ся народив 28. октобра 1953 в Гажині над Цірохов, окр. Гуменне. Выштудовав Кіріломефодьську богословську факульту в Братіславі. За священника був высвячений 11. юна 1978 в Пряшові владыком Йоахімом Сеґедіом зо Сербії. В роках 1978 – 1983 Я. Бабяк був капланом Пряшівської парохії, в роках 1983 – 1989 був справцем парохії в селі Любція. В р. 1987 тайно вступив до Сполочности Ісусової. В р. 1989 – 1990 був префектом духовной семінарії Кіріломефодьської богословської факульту в Братіславі а в р. 1990 – 1991 справцем Грекокатолицької парохії в Братіславі. Од р. 1991 до р. 1993 Я. Бабяк продовжував у штудіях на Папскім выходнім інституті в Римі, які скінчив ліценціатом зо спірітуаліты. В р. 1993 – 1994 був міністром Єзуїтського екзерцичного дому в Пряшові, потім єден рік робив у словенськім высыланю Ватіканського радія. В р. 1994 – 1996 закінчив теологічны штудії на Папскім выходнім інституті в Римі і обгаїв докторську роботу на тему Михал Лацко, СІ – форматор і інформатор грекокатоликів.

По скінчїню штудій в р. 1997 – 2002 Я. Бабяк був директором Центра спірітуаліты Выход – Запад Михала Лацка в Кошіцях і учів выходну спірітуаліту на Теологічній факульті Тырнавской універзіты і на Грекокатолицькій богословській факульті Пряшівської універзіты в Пряшові. Є автором дакілких книжных публікацій на тему насильної ліквідації грекокатолицької церкви, найвызначнішов із них є публікація „Zostali verni“ у восьми томах.

За прашівського єпарху був Монс. Ян Бабяк установленый 11. децембра 2002. Высвячений за єпископа був 6. январа 2003 у Ватікані папом Яном Павлом II., інтронізований був у Пряшові 18. январа 2003. 30. январа 2008 папа Бенедікт XVI. Яна Бабяка выменовав за першого прашівського архієпископа і метрополіту. Інтронізований був 17. фебруара 2008 у Пряшові.

Кошіцького єпархы Монс. Мілана Хавтура, КСР

Монс. Мілан Хавтур ся народив 4. септембра 1957 в Снині. Їго родічі походять з русиньского села Велика Поляна. В р. 1976 М. Хавтур скінчив гімназію в Гуменнім а

в штудіях продовжував на Кіріломефодьській богословській факульті в Братіславі. За священника був высвячений владыком Йоахімом Сеґедіом 14. юна 1981. В р. 1980 вступив до Конґреґації св. отців редемпторістів. В р. 1981 – 1991 був справцем грекокатолицьких парохій в русиньських селах: Борів – Калинів, Міджілабірці, Шмыґовець, Порубка. 11. январа 1992 був установлений за титуларного єпископа Кресіменського і помічного прашівського єпископа. Высвячений за єпископа був 29. фебруара 1992. О пять років пізніше, 21. фебруара 1997, папа Ян Павол II. М. Хавтура установив за апостольского екзарху до новоствореного Апостольского екзархату про католиків выходного обряду в Кошіцях. 30. январа 2008 папа Бенедікт XVI. Мілана Хавтура установив за першого кошіцького єпарху. Інтронізований був 18. фебруара 2008 в Кошіцях.

Братіславського єпископа Петра Руснака

Монс. Петер Руснак ся народив 6. септембра 1950 в Гуменнім. Є сыном грекокатолицького священника, котрого комуністичный режим пронаслідував і з цілов родинов одсунув до Чех. Пізніше родина дістала поволїня вернути ся на Словенсько, але стримувати ся могла лем у Братіславі.

В р. 1982 П. Руснак як 32-річний наступив до духовной семінарії в Братіславі. За священника був высвячений 16. юна 1987 в Пряшові. В р. 1987 – 1990 був спершу капланом, пізніше священником в дакілких грекокатолицьких парохіях. В р. 1990 ся став спірітуалом в Грекокатолицькій духовній семінарії в Пряшові. В р. 1995 – 1998 був єпископским вікарєм і канцеларєм єпархіальной курії в Пряшові. В р. 1990 – 2003 учів пасторачну теологію і гомілетіку на Грекокатолицькій теологічній факульті Пряшівської універзіты в Пряшові. В р. 1998 ся вернув к активній пасторації і був установлений за пароху до Бардеєва. Од р. 2003 був деканом і священником в Братіславі. 30. январа 2008 був папом Бенедіктом XVI. установленый за першого братіславського єпископа. Высвячений був 16. фебруара 2008 в Пряшові.

(Спрацоване подля www.grkatpro.sk)

• Так вызерать легітимація „штату Підкарпатська Русь“, котру зачав выдавати „Сойм Подкарпатських Русинів“ на Україні. Легітимацію з ціслом єдан дістає як честный обчан того „штату“ Енді Варгол. Енді Варгол і підписана є председом Сойму – о. Димитрієм Сидором. Абсурдне!

ЛЕГІТИМАЦІЯ
SOYM SUBCARPATHION RUSYN
СОЙМ ПОДКАРПАТСЬКИХ РУСИНІВ
Ф.І.О., год, місце народження, статус:
Andy Warhol
Енді Варгол
6 августа 1928 г. Питсбург, США
Почётный гражданин
Подкарпатской Руси
Национальность: РУСИН
Выдано: 24 января 2008 г., Ужгород
AW 01 01 000001

SUBCARPATHION RUS
Подкарпатська Русь
Код: "Подкарпатський Русин"
Образок: "Слово Русин"
Подкарпатський Русин – корінний народ Подкарпатської Русі
ЛЕГІТИМАЦІЯ
Представитель СЕГО С ПРАВОПРЕСМНИМ ГРАЖДАНСТВО ПОДКАРПАТСКОЙ РУСИ, ОБРАЗОВАНОЙ РЕШЕНИЕМ СЕН-ЖЕРМЕНСКОГО (1919) Г. В ТРИАННСКОГО (1920 Г.) МЕЖНАРОДНЫХ ДОГОВОРОВ. РУСИНЕ: ТЫ СЬСЯ ГЛАДА НА СВОЮЮ ЗЕМЛЮ АЖ ІСЬ РУСИН!
ЛЕГІТИМАЦІЯ ВІДАНА СОЙМОМ (НАРОДНЫМ ПАРЛАМЕНТОМ) ПОДКАРПАТСЬКИХ РУСИНІВ
Председатель Сойма Подкарпатських Русинів Д. Сидор
ЛЕГІТИМАЦІЯ Є ОСНОВОМ ДЛЯ ПОЛУЧЕННЯ ПОСЛІДУЮЩИХ ДОКУМЕНТІВ

Меґаломанський блуд патологічної візії

Вшыткых заінтересованых шоковала справа, котра пришла з України, же „Сойм Подкарпатських Русинів“ зачав давати честне обчанство „штату Підкарпатська Русь“. Організаторы осамостатніня Закарпатської области України (підписаний председа сойму о. Димитрій Сидор) як самостатной штатоправной формації Підкарпатська Русь, дословно ганебно під ціслом 1 свойправно выдали офіційну легітимацію честных обчанів „штату“ на мєно Енді Варгол.

Сполочность Енді Варгола в Міджілабірцях ся отворено діштанує од таких практик і поважує тот почін за меґаломанський блуд патологічної візії самозваных персон, котры не вагають знеужыти про властну рекламу і особность світового мєна, котра має лем повод русиньський. Так істо ай родина Енді Варгола в США з ініціативами такого розміру і характеру не має ніч сполочне і діштанує ся од того.

Др. Михал БИЦКО, ПгД., выконный председа СЕВ

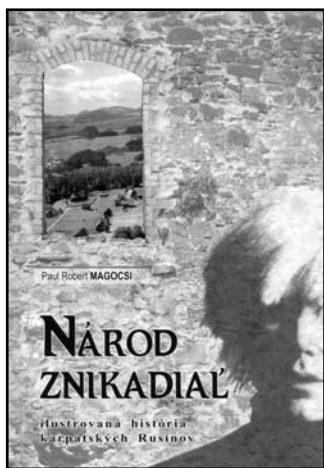

• На зачатку отворіння першої експозиції Музея русиньської культури в Пряшіві було ей посвячіння і одслужіння літургії за участи верховних представителів православної і грекокатоліцької церкви: (зліва) директор Православної богословської семінарії у Пряшіві Е. Ярковський, пражський православний єпископ владыка Ян, грекокатоліцький вікарій про Русинів П. П. Галько і гость з Підкарпаття – о. С. Сюч. Потім главны пригоровы мали: заступця генерального директора Словенського народного музею П. Мештян (за мікрофоном) і директорка Музея русиньської культури О. Глосікова (вліво од неї). Єдною частією експозиції была выставка 19 аквареловых портретів од Народного уметця України В. Скакандія, котра заінтересовала і русиньского маляря А. Смоляка (на фотції при Портреті Гаєриіла Костельника).

О русиньській історії і языку – по словенськы

Конець 2007 рока був багатий на русиньскоязычны книжковы видання, але і на видання о Русинах, їх історії і языку по словенськы. До першої категорії патрять книжки **Еміл Кубек: Єдна стріча (Вибране з прозы)** зоставителів М. Мальцовской і Ф. Данцака, **Штефан Сухий: Слон на Кычарі (Стишкова книжка про русиньскы дітиска)**, В. Ябур, А. Плішкова, К. Копорова: **Русиньська лексіка на основі змін у правилах русиньського языка (Правописный і граматичный словник)** (писали сьме о них на тім місті той сторінки в ч. 49 – 52 / 2007), **100 визначных Русинів очами сучасників, I. часть** зоставителькы М. Мальцовской і **Jazyková kultúra a jazyková norma v rusinskom jazyku / Языкова культура і языкова норма в русиньскім языку (Зборник рефератів...)** зоставителькы А. Плішковой, де лем єден реферат є по словенськы а єден по польськы, остатны по русиньськы (о тых публікаціях на тім же місті сьме писали в ч. 1 – 2 / 2008).

Теперь Вам хочеме представити далшы дві цінны публікації, котры вышли по словенськы, але їх авторами суть Русины. Тым, же книжки вышли по словенськы, мать можность їх обсяг спознати вєще людєй у Словакії, што є тьж їх ціль.

Першов презентованов публікаціє є книжка **Národ znikadiaľ: ilustrovaná história karpatských Rusínov** (Prešov : Rusín a ľudové noviny, 2007, 120 стор.) академіка Павла Роберта Маґочія в перекладі до словенського языка Анны Плішковой. Є то уж шєще видання той книжки, котра вышла в 5 языках (двараз по анґліцькы – на Україні і в Канаді, по українськы, русиньськы, румунськы, а тепер – по словенськы. Приправлене є видання книжки і в далшых языках, также тоту публікацію мож сміло назвати **русиньським мегапроектом**). Обсяг книжки є розділений до девятих капітол (*Zemepisná poloha Karpatskej Rusi, Štáty a národy, Najstaršia história karpatských Rusínov, V. – XV. st.; Politika, náboženstvo a identita v XVI. – XVIII. st.; Rusínske národné obrodenie, XIX. – zač. XX. st.; Karpatskí Rusíni v medzivojnovom období, 1920 – 1930; Rusíni počas druhej svetovej vojny, 1939 – 1945; Karpatskí Rusíni počas komunistickej vlády, 1945 – 1989; Tretie rusínske národné obrodenie, od roku 1989*), подля назв котрых можеме ідентифіковати ей обсяг: є то перегляд історії карпатських Русинів од найстаршых часі аж до сучасности. За барз цінный мож поважовати фотографічний матеріал в книжці.

Рецензентом публікації є історік Сполоченьско-научного інштитуту Словенської академії наук у Кошіцях (SNI SAN) – **ПгДр. Станіслав Конечні, к. н.** Публікація є што до обсягу і форми високо якостна. А же так могла выйти, то є нєлем заслуга автора, рецензента і перекладателькы, але і вшиткы, котры у ей приправи брали участь: **Валерій Падык, к. н., Лариса Ільченко і Мґр. Александер Зозуляк**, як і тых, котры помогли, же были на ей видання даны фінанції – підпрєдседа влады СР про людськы права і народностны меншыны **Душан Чаплович** і русиньський філантроп із Торонта – **Штефан Чєпа**. Вшиткым тым патрїть вдяка.

Книжку мож обіднати і купити за **250 Ск** на адресі: **Rusín a ľudové noviny, Duchnovičovo nám. 1, 081 48 Prešov SR**, tel.: **0905 470 884**, E-mail: **rusyn@stonline.sk**.

Другов книжков є моноґрафія під назвов **Rusínsky jazyk na Slovensku: náčrt vývoja a súčasné problémy** (Prešov: Metodicko-pedagogické centrum (МПЦ) v Prešove, 2007, 116 стор.) ведучой Одділіня русиньського языка і культури Інштитуту регіональных і народностных штудій Пряшівської універзіты (ІРНШ ПУ) – **ПгДр. Анны Плішковой, ПгД.** Обсяг книжки є розділений до двох основных капітол (1. *Spisovný jazyk ako nástroj národnej identifikácie Rusínov*, 2. *Základné funkčné sféry rusínskeho spisovného jazyka na Slovensku*) а каждая з них до дакількох підкапітол (1. *Rusínsky jazyk (RJ) na cirkevno-slovanskej báze, RJ na (ľudovej) hovorovej báze, RJ na (veľko)ruskej báze, Návrat k ľudovej jazykovej báze, Rusínska jazyková otázka v rokoch 1918 – 1989, Rusínsky jazyk na ukrajinskej báze a jazykové spory na Podkarpatskej Rusi, Rusínska jazyková otázka na Slovensku v medzivojnovom období, Rusínska jazyková otázka v rokoch 1938 – 1948, Nové národné obrodenie Rusínov po roku 1989*; 2. *Rodinná sféra, Sféra úradného kontaktu, Scénicko-divadelná sféra, Mediálna sféra, Literárna sféra, Konfesionálna sféra, Školská sféra*). В першій є в основных знаках накрєслєна комплікована путь глядана найвгоднішої подобы літературного языка Русинів, яка ся завершыла кінцєм 20. ст. кодифікацієв языка на базі живої говоровой бісіды Русинів. Друга капітола є анализ овведєных функчных сфер русиньського списовного языка на Словєнськы. Публікація належить к роботам соціоліґвістичного характеру. Віримє, же заінтересує і буде хосєнна про вшиткы тых, котры ся интересують і займають русиньськым языком на Словєнськы. Книжка вышла вдяка Міністерству школства СР. Ёй рецензентами были: **ПгДр. Василь Ябур, к. н.**, доцент Одділіня русиньського языка і культури ІРНШ ПУ в Пряшіві, і **ПгДр. Станіслав Конечні, к. н.**, історік СНИ SAN в Кошіцях. Одповідным за ей видання був директор МПЦ у Пряшіві **ПаєдДр. Іван Павлов, ПгД.**, технічным редактором і автором графічної управы є **А. Зозуляк**.

Інформації ай о тій публікації мож дістати на высшеуведженім контактї.

A. 3.

Історічна подія: Отворіння першої експозиції Музея русиньської культури в Пряшіві

21. фебруара 2008 року про навщівників были отворєны мултіфункчны просторы Словенського народного музею – Музея русиньської культури в Пряшіві, на ул. Масаріковій ч. 10. Навщівници, які пришли здалєка і зблизка, і споза границі, главно Русины, были позваны до музейных і клубовых просторів з бібліотек, на отворіння выставки **Русиньська ідєнтита у світлі ікон і старых церковных писменностей у Словакії**, на презентацію книжок авторів Павла Роберта Маґочія **Народ нивыдкы**, ёго словенської верзії **„Národ znikadiaľ“** в перекладі ПгДр. Анны Плішковой, ПгД., і I. части книжки **100 визначных Русинів очами сучасників** зоставителькы Марії Мальцовской. Визначном частієв славностной акції была переносна выставка **Русины Словєнська**, яку свого часу організовала Русиньська обрєда іці на чєлі з паном **Штефаном Ладижінським**, выставка русиньско-язычных книжок і тых найвизначнішых публікацій о Русинах, яка представляла найліпшу продукцію научной, учебниковой, научно-популярной і красной літературы за 15 років і была доповнерна портрєтами лавреатів Премії **Александра Духновіча за русиньську літературу**, як і выставка портрєтів визначных Русинів, які приніс із собов Народный уметєць України **Василь Скакандій**, самособов выставка церковных артефактів, пожыченых од Грекокатоліцької і Православної єпархії в Пряшіві, із сєл Тополя, Камюнка і ін..

Отворіню експозиції і презентації книжок передовала прєсконференція і посвячіння просторів представитєлями Православної церкви у Словакії на чєлі з ей **владыком Яном** і представитєлями Грекокатоліцької церкви у Словакії, делеґацію котрой вів вікарій про Русинів **о. П. П. Галько**, ЧСБВ. Біланцію річної роботи Музея русиньської культуры зробила на прєсконференції ёго директорка **ПгДр. Ольга Глосікова, др. н.**, яка говорила о потребі контінуйты русиньської культуры і надыязованя на духовны і матеріалны традиції Русинів у контексті із словєнськов і європсков культуров. Є то наймолодшый русиньський музей у Словакії і у світї, а усилувати ся будє о створіння модерных способів комунікації з Русинами, главно з молодежєв. Сучасны просторы музею суть дочасны, як підкрєсила, іде процес на роздобытя самостатных просторів про Музей русиньської культуры в Пряшіві. Як ся высловив **проф. Павол Мештян, др. н.**, директор Жыдовского музею в Братіславі і заступця ґєнерального директора Словєнського народного музею, процес заложіння такого музею уже ішов довго, але аж минулого року ся нашла політична воля, кідь могло дойти к ёго заложіню, на чім має велику заслугу підпрєдседа влады СР **Душан Чаплович**, якому з того міста подяковав. Не є темы, над котров бы ся не дало робити. Музей має служити на спознаваня і на познания, повів профєсор Мештян. І так, окрем іншого, высїдком річної снагы музею была і перша експозиція такой сорты в новозрєдєных просторах.

По чутливых духовных церемоніях, директорка привітала притомных, подяковала вшиткым, што ю підпорєвали в ей снагах і брали участь при організованю выстав. Поздравив з отворінєм музею і одовздав квіткы директорці панї **Глосіковій** профєсор **Павол Мештян**, пожелав ей успіхів у ей далшій роботі. Притомным ся приговорив і прєдседа Русиньської обрєды у Словакії **Владимір Противняк**, заступкыня прімората міста Пряшова **п. Дурчаньска** і іншы. Міджі тым прозвучав стишок в інтерпрєтації **Івана Стрєпковського**, русиньскы піснї заспівала **Марія Мачошкова** і молоды співаці з Камюнкы, родного сєла директоркы музею – **Мартін Караш** і **Сивулькова**, задекламовав стишок **Ігор Латта**, што было спєстрінєм вступного проґраму. Могла ся зачати презентація выставок і книжок, але по передчаснім, а подля нас, некомпєтєнтнім отворіню выставки **Іваном Бандурічом**, зістало про тот важный момент уж обмаль часу, бо людє ся перєсунули до выставных просторів. Наперєк тому, выступы **Валєрія Падыка, к. ф. н.**, визначного русиньського видаватєля з Ужгороду, **ПгДр. Станіслава Конєчного, к. н.**, історіка Сполоченьско-научного інштитуту SAN в Кошіцях, які прєдставлєвали книжку П. Р. Маґочія **„Národ znikadiaľ“**, **Ларисы Ільченко**, яка говорила о своїй найновшій бібліоґрафічній книжці і о выставці в МРК русиньських книжок, яку ведно з **Александром Зозуляком** і **Аннов Плішковов** приґотовили про Яґєлонську бібліотєку в Краковї к III. Міджінародному конґрєсу русиньського языка (16. – 19. 9. 2007), Народного художника **Василя Скакандія** з України, автора выставлєных у музею 19 портрєтів визначных Русинів, а в планї має таких сто, короткый выступ **М. Мальцовской** як зоставителькы книжки **100 визначных Русинів очами сучасників, 1. часть**, были інтєлєктуалным збоґачінєм славностного акту отворіння Музея русиньської культуры в Пряшіві.

Отворінєм першої експозиції Музея русиньської культуры в Пряшіві ся завершыло скоро 20-річне снажіння о створіння той культурно-освітної інштитуції про Русинів у Словакії. Як повіла директорка МРК панї Глосікова, задачєв музею будє нєлем збераня духовной і матеріалной культуры Русинів у Словакії, утримованя контактів з музеями в країні, з Русинами за границями нашої рєпублікы, але і старунок о занєдбаны культурно-історічны цінности, які ся находять по наших сєлах. Алармующій є приклад в сєлі Тополя і інде. Наїсто, робота музею будє набєрати іщі вєкшы ґрады, кідь ся подарить мати властны просторы. **А к такой роботі зажелаймє новій інштуції Русинів і ей працюющим лєм того найліпше.**

М. МАЛЬЦОВСКА, фоткы **К. КОПОРОВОЙ**

НАРОДНІ НОВИНКИ

Выдавать **Русин і Народны новинкы** за помочи Міністерства культуры СР. Шефредактор: Мґр. Александер ЗОЗУЛЯК, редакторкы: ПгДр. Кветослава КОПОРОВА, ПгДр. Марія МАЛЬЦОВСКА, языкова редакторка: ПгДр. Анна ПЛІШКОВА, ПгД. Адреса: **Їудовє новини, Duchnovičovo nám. 1, 081 48 Prešov, SR**. Tel.: 051/772 56 29. Передплатне на рік 250,- Ск, до сусідніх штатів – 600,- Ск, або 27,- \$, або 18,- € до заґраніча поштов II. кл. 39 \$ або 26 €, поштов I. кл. 44 \$ або 30 €, заплатити мож і в редакції, банковым переводом або поштовов поужажков на ч. рахунку 1386912153/0200, Všeobecná úverová banka, робоčka Prešov. Рєґістрачєне ч. **МК SR 417/91, МІС 49 438**. Опублікованы поґляды дописоватєлів не мусять быти зґодны з поґлядами редакції.

Адреса новинок на інтернеті: **www.rusynacademy.sk**, **http://narodny-novynky.presov.sk**, E-mail: **rusyn@stonline.sk**

Rusín a ľudové noviny
Duchnovičovo nám. 1
081 48 Prešov 1
PLZ
VsRP - 664/2003

Platené v hotovosti
080 02 PREŠOV 2